

Anmeldelser og litteraturnyt

Ved universitetslektor, *cand.mag.* Gerda Bonderup, *professor, dr.theol.* Troels Dahlerup, *cand. mag.* Tove Elklit, *arkivar, mag. art.* Henrik Fode, *arkivar, cand.mag.* Ib Gejl, *arkivar, mag.art.* Michael Gelting, *museumsinspektør, cand.mag.* Ebbe Johannsen, *museumsinspektør, cand.mag.* Birgitte Kjær, *professor, dr.phil.* Tage Kaarsted, *overarkivar, cand.mag.* Finn H. Lauridsen, *universitetslektor, fil.dr.* Michael Linton, *universitetslektor, cand.mag.* J. Chr. Manniche, *mag.art.* Wivan Munk-Jørgensen, *universitetslektor, cand.mag.* Johan Peter Noack, *lektor, cand. mag.* Erik Strange Petersen, *universitetslektor, cand.mag.* Nikolaj Petersen, *professor, dr.phil.* Henning Poulsen, *mag.art.* Ole Stender-Petersen, *dr.phil.* Helge Søgaard, *universitetslektor, cand.mag.* Axel Kjær Sørensen, *rektor, dr.phil.* Aage Trommer og *arkivar, cand.mag.* Paul G. Ørberg.

Erik Rasmussen: *Lighedsbegreber.* (Berlingske Leksikon Bibliotek, 1981). 215 s.

Erik Rasmussens tankevækkende bog er først og fremmest en samfundsvidenskabelig »begrebsanalyse af såvel normativ som kognitiv teori« omkring lighedsproblemet i klassisk og moderne teori. ERs klare og præcise analyser påpeger, at ordet »lighed« dækker over flere forskellige, ikke altid forenelige ting. Han udtrykker den opfattelse, at »al samfundsteori, både klassisk og moderne, kan forstås som begrundelser af en samfundstilstand, enten en bestående eller en forønsket. De er anskuelssæt hvori der indgår såvel værdisæt som virkelighedsbilleder, derunder lighedspræmisses og opfattelser af i hvilken udstrækning sådanne lader sig realisere. Jo nærmere nutiden, kan man groft sige, med des større vægt indgår lighedsproblematik i værdisætene ...« (s. 133).

For historikere viser bogen nytten af at gøre sig klart, hvad et begreb som lighed – så ofte anvendt i politisk debat de sidste hundrede år eller mere – fak-

tisk dækker over. Og ER eksemplificerer sin begrebsanalyse med en kortfattet oversigt over lighedsbegrebers anvendelse i dansk skolepolitik i dette århundrede, samtidig med at han udpeger en række forskningsfelter, hvor han – med rette – mener, at der kunne gøres væsentlige historiske undersøgelser af begrebets anvendelse i den politiske debat i Danmark (s. 158).

Den skolepolitiske gennemgang viser efter min mening, hvorledes en sådan historisk undersøgelse af indholdet af et bestemt, ofte anvendt, begreb i samfundsdebatten kan afsløre noget om skiftende forestillinger (eller samfundsteorier, jævnfør det ovenfor anførte citat). Han påpeger, at der i Danmark som i den vesteuropæiske kulturkreds i det hele taget i de seneste årtier »er sket et iøjnefaldende skred i lighedsproblematikken: *fra* overvejende interesse for lighed forstået som lige adgang *til* lighed forstået som tilnærmelsesvis resultatlighed eller ligelig fordeling af goder« (s. 178). Dette tages samtidig som udtryk for en »lighedstankegangens radikaliserings og tiltagende dominans«.

Ganske vist søger ER desværre ikke rigtigt at give svar på, *hvorfor* udviklingen er gået i den retning. Men hans resultat rejser spørgsmålet om disse forestillingers sammenhæng med overordnede ideologier (eller værdiforestillinger), og dermed til syvende og sidst om, hvordan forandringer i samfundet kommer til udtryk i den måde, man tænker om politik og samfund på. Med andre ord kan den type analyser måske bruges som barometer for mere fundamentale kollektive forestillinger i og om samfundet – eller »mentaliteter« med et nyt modeord i faghistorikernes vokabularium.

Jens Chr. Manniche

Lars N. Henningsen: *Ejendomshistorie i Nordslesvig. En kildevejledning*. (Landsarkivet for de sønderjyske landsdele, 1983). 58 s.

Landsarkivet for de sønderjyske landsdele har markeret 50-årsdagen ved at udsende en vejledning i ejendomshistoriske undersøgelser vedrørende Nordslesvig. Vejledningen er inddelt i 2 hovedafsnit: 1) jordejendommenes og 2) bygningernes historie. Inden for hvert hovedafsnit gennemgås de forskellige kildetyper en ad gangen, for eksempel tingbøger, skyld- og panteprotokoller, matrikler, skattelister, brandforsikringsarkivalier.

Denne gennemgang af hver type for sig er disponeret således, at der først gives en nyttig oversigt over de vekslende – ofte særdeles komplicerede – administrative forhold. Derefter kommer en grundig redegørelse for arkivalierne: hvor de findes (ikke bare i LA i Åbenrå, men også i andre relevante arkiver som for eksempel LA i Slesvig og Viborg eller Rigsarkivet), hvilke oplysninger man kan forvente at finde, hvilke tidsperioder og geografiske områ-

der der er dækket, hvilke indgangsmuligheder (registre) der findes m.m.

Dette nye hjælpemiddel vil vise sig at være uundværligt for enhver, der interesserer sig for nordslesvigsk ejendomshistorie, da det er yderst instruktivt og overskueligt. Nytteværdien forstærkes af oplysningerne om arkivalier i andre arkiver end LA i Åbenrå.

Tove Elklit

Kjeld Jensen, Birgitte Poulsen og Peter Ludvigsen: *Bibliografi over Nordjysk kystkultur i 1800-tallet*. (Aalborg Universitetsforlag, 1982. Kattegat-Skagerraks kulturhistorie bd. 1). 255 s.

Nærværende bog er første bind af de publikationer, der skal præsentere forskningsresultaterne fra det fællesnordiske forskningsprojekt om kulturudviklingen i Kattegat-Skagerrak-regionen gennem 1800-tallet. Lignende bibliografier er under udarbejdelse i Norge og Sverige. Bibliografiens 2.623 numre omfatter litteratur om kyststrækninger i Nordjylland langs Kattegat og Skagerrak (ned til Agger) samt Limfjordskysterne med titlerne ordnet topografisk i alfabetisk orden. Tidsskriftartikler, bøger, avisartikler og -kronikker er medtaget. Litteratur om Aalborg er undtaget, dels fordi der i forvejen findes en bibliografi, dels fordi den ville fylde for meget. Emne- og navneregister findes bag i bogen.

Der lægges stor vægt på at fastslå, at oversigten dækker, hvad der er skrevet om *hverdagslivet*. Men bogen kan da heldigvis bruges til så meget andet. Her er f.eks. medtaget ministerielle betænkninger og faglige artikler om havneforhold samt topografiske beskrivelser over Læsø fra 1800-tallets begyndelse. Sten Drewsens artikel i Politiken fra 1909 om P.S. Krøyers lig-